

De kracht van thematische herontwikkeling

Oude held geeft nieuwe identiteit aan het Dijkje

Het Dijkje, een belangrijke straat in het Barneveldse winkelgebied, was nodig toe aan een opknapbeurt. De zogeheten 'thematische herontwikkeling' en 'nieuwe zonering' maken het Dijkje weer aantrekkelijk voor winkelend publiek.

Eind november was het feest op het vernieuwde Dijkje. Wethouder Gerard van den Hengel onthulde de *Zittende Jan van Schaffelaar*, het beeld van de historische Barneveldse held. Het Dijkje is een relatief kort straatje, tussen de Nieuwstraat en

zitelementen en de ‘branding’ rond het thema Van Schaffelaar. De herontwikkeling duurde liefst 3 jaar en naast de gemeente Barneveld hebben allerlei partijen zich ingezet om het Dijkje weer aantrekkelijk te maken. Nick Lenderink, landschapsarchitect bij de gemeente en verantwoordelijk voor het nieuwe Dijkje, is blij met het resultaat. ‘De straat nodigt weer uit en functioneert weer zoals het zou moeten.’

Het probleem van het Dijkje

Het Dijkje is een belangrijke schakel in het zogeheten winkel-achtje en had te maken met slechte zichtbaarheid, hoogteverschillen en een onduidelijke verkeerssituatie. Er was bijna geen ruimte voor de voetganger. Vaak stond de straat vol met vrachtwagens en busjes die aan het laden en lossen waren en voetgangers struikelden over de hoogteverschillen in de straat. Hierdoor was er te weinig aanloop van winklend

publiek in de straat. De vastgoedeigenaren, horecaondernemers, winkeliers en de Barneveldse Middenstands Vereniging (BMV) waren het zat. Ze klopten aan bij de gemeente Barneveld en kwamen uit bij Nick Lenderink. De ondernemers kwamen met een plan om de bestaande situatie op te frissen met groenvoorzieningen en thematische elementen zoals een beeld van de plaatselijke legende Jan van Schaffelaar (*zie kader*).

Lenderink ging aan de slag met het voorstel van de ondernemers en vastgoedeigenaren. Jan van Schaffelaar kreeg een centrale plek in het plan, maar volgens Lenderink was er meer nodig om van het Dijkje weer een aantrekkelijk winkelgebied te maken. ‘Door met thematische elementen te werken, zoals het beeldhouwwerk van Jan van Schaffelaar aan het einde van de straat en een stalen boog met een schild eraan

< 24 de Jan van Schaffelaarstraat. Toch kwam er veel kijken bij de thematische herontwikkeling: een nieuwe verkeerssituatie, een nieuwe vloer, nieuwe groenvoorzieningen, nieuwe

JAN VAN SCHAFFELAAR, EEN BARNEVELDSE HELD

Jan van Schaffelaar is een legende in Barneveld. Zijn verhaal is een van de bekendste uit de geschiedenis van de zogenaamde Hoekse en Kabeljauwse twisten. Op 16 juli 1482 bezet de Kabeljauwse ruiteraanvoerder met zijn manschappen de Barneveldse toren. De toren werd belegerd door de Hoeken en er werd onderhandeld over overgave. De Hoeken hadden het op Van Schaffelaar gemunt. Om zijn manschappen te redden, sprong hij van de toren. Hij schijnt de sprong te hebben overleefd, maar werd gelijk gedood door de Hoeken. Sinds 1903 staat er op het Torenplein in Barneveld een standbeeld van deze historische figuur.

aan het begin van de straat, worden voorbijgangers nu uitgenodigd de straat te gebruiken. Maar om de straat weer terug te geven aan de voetganger moest de hele straat op de schop. Er moest een nieuwe vloer in en de zonering moest anders.'

Zittend beeld

Hoe ziet het nieuwe Dijkje er nu uit? Het eerste opvalt dat opvalt is het gedetailleerde beeldhouwwerk *Zittende Jan van Schaffelaar* aan het einde van de straat, gemaakt door de in Barneveld geboren kunstenaar Jan-Carel Koster. 'Het moest geen losstaand beeld op een sokkel worden, maar onderdeel uitmaken van

publieke ruimte. Jan van Schaffelaar is nu in een zittende positie tussen twee bankjes geplaatst. Hij pauzeert hier, daarom is er ook een watertappunt gekomen. De zitelementen met het beeld en het waterpunt functioneren als een ontmoetingsplek. Het watertappunt is via Join the Pipe. We dragen dus ook bij aan drinkwaterprojecten in ontwikkelingslanden', vertelt Lenderink.

Voor de *Zittende Jan van Schaffelaar* gebruikte Koster een grote diabassteen uit Zuid-Duitsland die hij deels polijfde en deels ruw liet. De steen is vorstbestendig en donkergroen, bijna zwart, van kleur. Het

beeld is 1,62 meter hoog en weegt 900 kilogram. Koster is er een half jaar zoet mee geweest. '*De Zittende Jan van Schaffelaar* heeft het gezicht van mijn vader. Het is niet bekend hoe Schaffelaars gezicht er precies uitziet. Ik ben ervan uitgegaan dat hij een baard had, aangezien hij op de vlucht was voor de Hoeken en zich vast niet kon scheren. Mijn vader had ook een baard, dus heeft hij model gestaan.' Volgens Koster komen stenen beelden in de openbare ruimte niet vaak meer voor. 'Er wordt tegenwoordig veel geboetseerd of gebruikgemaakt van brons omdat veel kunstenaars het houthouwen (het weghalen van materiaal, red.) te

H HERINRICHTING CENTRUM

arbeidsintensief en te complex vinden. Een echt beeldhouwwerk is dus vrij uniek.'

De *Zittende Jan van Schaffelaar* is niet de enige manier waarop de ridder zijn herintrede maakt in Barneveld. Een stalen boog met een schild van de Barneveldse held waar 'Dijkje' ingegraveerd staat, geeft nu duidelijk de ingang van de winkelstraat aan. 'Creatief en constructief was dit een uitdaging, maar ik ben blij met het resultaat', vertelt Lenderink. Daarnaast loont een blik op de stroken natuursteen onder de boog. In graniet is het verhaal van de Kabeljauwse ruiteraanvoerder gegraveerd. Deze gravure heeft de natuursteenleverancier na levering uit de groeve in eigen huis gestraald.

< 26

Ruimte voor voetganger

Om het winkelende publiek naar het Dijkje te trekken, waren thematische elementen volgens Lenderink niet genoeg. Lenderink wijzigde de verkeerssituatie, vernieuwde de vloer en werkte de hoogteverschillen in de straat weg. Auto's, busjes of vrachtwagens kunnen en mogen de straat niet meer in. De 'rode rijloper' die het oude Dijkje kenmerkte, is vervangen door gele straatstenen die, in de stijl van het centrum, een voetgangersgebied aangeven.

Daarnaast werd het oude Dijkje gekenmerkt door een belemmerende band die van begin tot eind midden door de straat liep. Deze band zorgde ervoor dat de ene helft 13 centimeter hoger was dan de andere helft van de straat. Lenderink zette deze belemmering om tot een ontwerp middel. De band is er nog, maar de hoogteverschillen zijn zoveel mogelijk weggewerkt met hellingen en op maat gemaakt zitmeubilair. De band werd de ruggengraat van het ontwerp, zorgt voor visuele ondersteuning en leidt de voetganger van het begin naar het einde van de

straat. Een groot deel van de vrijkomende klinkers en natuursteenbanden zijn hergebruikt.

Demontabel en groen zitmeubilair

De middenstand wilde ook graag meer groenvoorzieningen in de straat. Lenderink ging hiermee aan de slag. Het groen is verwerkt in de zitelementen van Falco, fabrikant van straatmeubilair. 'Het Dijkje wordt ook wel de digitale snelweg van Barneveld genoemd. Er is geen vierkante meter waar geen kabels of leidingen onder de grond liggen. Beplanting in maaiveld is eigenlijk onmogelijk. Het groen in de straat moet dus mobiel zijn. Omdat ik het

groen wilde koppelen aan het zitmeubilair moest ik op zoek naar een leverancier die het hele zitmeubilair demontabel kon doorontwerpen. Falco kan dat.'

Lichtplan

Een nieuw lichtplan voor het smalle gedeelte is ook onderdeel van de herontwikkeling van het Dijkje, vertelt Lenderink. 'De lichtmasten die er momenteel staan, worden begin 2018 vervangen door pendelarmaturen. Deze zwevende armaturen vormen een pilot, waarin we kunnen onderzoeken of we dit type verlichting op andere locaties binnen het centrum ook willen toepassen.'